



LOKALNI PROGRAM ZA KULTURO OBČINE TREBNJE

(2015 – 2018)

Trebnje, april 2015

KAZALO VSEBINE

1. UVOD.....	4
1.1 Izhodišča in namen priprave Lokalnega programa za kulturo Občine Trebnje	4
1.2 Cilji priprave lokalnega programa za kulturo Občine Trebnje	4
1.3 Metodologija in potek priprave Lokalnega kulturnega programa Občine Trebnje	4
1.4 Zakonodaja, ki ureja področje kulture	5
2.1 Javni interes na področju kulture (zakonske opredelitve)	6
2.1.1 Opredelitev javnega interesa za kulturo po področjih (povzeto po zakonodaji)	6
2.2 Vpetost lokalne skupnosti v programe Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti	8
2.2.1 Temeljni program JSKD.....	9
2.2.2 Dodatni program.....	11
2.2.3 Lokalni program v občini Trebnje.....	11
2.3 Korelacija »lokalna skupnost - JSKD OI Trebnje«	11
2.4 Strateški načrt JSKD za obdobje 2014-2020	12
3. ANALIZA STANJA – PODROČJA KULTURE V OBČINI TREBNJE.....	13
3.1 Financiranje kulture iz občinskega proračuna.....	13
3.1.1 OI JSKD	13
3.1.2 Zveza kulturnih društev Trebnje, kulturna društva.....	14
3.2 Varovanje kulturne dediščine	15
3.3 Ljubiteljska kultura	17
3.3.1 Ljubiteljska kulturna društva na območju UE Trebnje	17
3.3.2 Razvrstitev kulturnih društev občine Trebnje po zvrsti kulturne dejavnosti	18
3.4 Poklicne kulturne ustanove.....	20
3.4.1 Knjižnica Pavla Golie Trebnje in izposojališče Veliki Gaber	20
3.4.2 Center za izobraževanje in kulturo Trebnje	22
3.4.2.1 Galerija likovnih samorastnikov.....	23
3.4.3 Vzgojnoizobraževalni zavodi in kultura	24
4. JAVNA KULTURNA INFRASTRUKTURA IN INVESTICIJE.....	25
5. VIZIJA NA PODROČJU KULTURE V OBČINI TREBNJE	26
7. ZAKLJUČEK.....	27

1. UVOD

1.1 Izhodišča in namen priprave Lokalnega programa za kulturo Občine Trebnje

Ena izmed mnogih pristojnosti samoupravne lokalne skupnosti je skrb za kulturno delovanje njenih občanov. Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10 in 40/12 – ZUJF) določa, da občina za zadovoljevanje potreb svojih prebivalcev pospešuje kulturnoumetniško ustvarjalnost, omogoča dostopnost do kulturnih programov, zagotavlja splošnoizobraževalno, knjižnično dejavnost ter skrbi za kulturno dediščino na svojem območju. Občina Trebnje del proračuna namenja financiranju javnih zavodov, ki izvajajo naloge s področja kulture kot svojo osnovno dejavnost, financira javne zavode, ki izvajajo vzgojno izobraževalno dejavnost in v okviru te svoje osnovne dejavnosti tudi določene kulturne projekte ter zagotavlja sredstva javnim kulturnim programom in projektom, ki jih v javnem interesu izvajajo kulturna in druga društva.

Skladno z veljavnimi predpisi in proračunskimi možnostmi občina tudi skrbi za javno kulturno infrastrukturo in omogoča kulturnim izvajalcem uporabo prostorov, ki so v njeni lasti.

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK) je v noveli konec leta 2013 zavezal občine k pripravi štiriletnega lokalnega programa za kulturo. Lokalni program Občine Trebnje je strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike, ki izhaja iz doseženega položaja kulture v občini in ugotavlja vlogo kulture v razvoju občine ter javni interes zanj. Lokalni program za kulturo opredeljuje prioritete na področju kulture, cilje in ukrepe za doseg ciljev, načrtuje investicijsko vzdrževanje v javno kulturno infrastrukturo, ter kazalce, po katerih se bo merilo njihovo doseganje. Sprejema se za obdobje štirih let, za obdobje do leta 2018.

1.2 Cilji priprave lokalnega programa za kulturo Občine Trebnje

Lokalni program za kulturo je temeljni programski in izvedbeni dokument, ki postavlja prioritete občinske kulturne politike in neposredno odgovarja na ključne probleme posameznih področij kulture. Dokument izhaja iz zgodovinskega položaja in razvoja kulture na tem območju, upošteva njene prednosti in slabosti ter ugotavlja pogoje za ohranjanje kulture in njenih lokalnih posebnosti glede na nevarnosti in priložnosti, s katerimi se bo v naslednjem obdobju ta soočala. Hkrati opredeljuje načine in možnosti za dvig kulturne ustvarjalnosti in poustvarjalnosti, za večjo dostopnosti kulturnih dobrin in spodbujanje kulturne raznolikosti.

1.3 Metodologija in potek priprave Lokalnega kulturnega programa Občine Trebnje

Občina Trebnje je pripravila program na podlagi ZUJIK in v sodelovanju z Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti, Območno izpostavo Trebnje (JSKD OI Trebnje), Zvezo kulturnih društev Trebnje (ZKD Trebnje), kulturnimi društvi, osnovnima šolama Trebnje in Veliki Gaber, vrtcema Mavrica in Sončnica ter s strokovnimi službami sosednjih občin (Mirna, Mokronog – Trebelno in Šentrupert).

Lokalna skupnost zagotavlja javne kulturne dobrine na področjih, urejenih s posebnimi zakoni (knjižničarstvo, glasbeno izobraževanje, izobraževanje odraslih, varstvo kulturne dediščine, arhivska dejavnost), podpira ljubiteljske kulturne dejavnosti, vključno s tistimi, ki so namenjene kulturni afirmaciji narodnostne skupnosti Romov ter pokriva tudi druge kulturne potrebe prebivalcev, ki jih opredeli v lokalnem programu kulture.

1.4 Zakonodaja, ki ureja področje kulture

- * Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11 in 111/13);
- * Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS, št. 87/01 in 96/02 – ZUJIK);
- * Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12 in 111/13);
- * Zakon o javnem skladu RS za kulturne dejavnosti (Uradni list RS, št. 29/10);
- * Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 64/11 – uradno prečiščeno besedilo);
- * Pravilnik o registru nepremičnin kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 66/09);
- * Pravilnik o strokovnih, prostorskih in tehničnih pogojih za izvajanje javne službe na področju varstva kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 113/00 in 16/08 – ZVKD-1);
- * Pravilnik o označevanju nepremičnih kulturnih spomenikov (Uradni list RS, št. 57/11);
- * Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS, št. 73/03, 70/08 in 80/12);
- * Pravilnik o načinu določanja skupnih stroškov osrednjih knjižnic, ki zagotavljajo knjižnično dejavnost v več občinah, in stroškov krajevnih knjižnic (Uradni list RS, št. 19/03);
- * Pravilnik o društvih, ki delujejo v javnem interesu na področju kulture (Uradni list RS, št. 64/99, 65/02 – odl. US in 36/08);
- * Pravilnik o načinu izvajanja financiranja javnih zavodov, javnih skladov in javnih agencij na področju kulture (Uradni list RS, št. 117/02, 97/03, 1/09 in 85/10);
- * Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS, št. 29/03);
- * Nacionalni program za kulturo;
- * Pravilnik o postopkih in merilih za vrednotenje javnih kulturnih programov in kulturnih projektov, ki se sofinancirajo iz proračuna Občine Trebnje (Uradni list RS, št. 22/06, 37/09);
- * Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Center za izobraževanje in kulturo Trebnje (Uradni list RS, št. 109/13);
- * Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Pavla Golie Trebnje (Uradni list RS, št. 107/13).

2. JAVNI INTERES NA PODROČJU KULTURE

2.1 Javni interes na področju kulture (zakonske opredelitve)

Lokalni program za kulturo opredeljuje javni interes za kulturo, in sicer z namenom zagotavljanja pogojev za kulturno ustvarjalnost, dostopnost kulturnih dobrin, kulturno raznolikost in kulturno identiteto. Javni interes se udejanja predvsem na podlagi (9. čl. ZUJIK):

- * letnega programa kulture, ki ga strokovna služba po sprejetju proračuna predloži v sprejem Občinskemu svetu,
- * javnih razpisov in javnih pozivov za financiranje kulturnih programov in kulturnih projektov,
- * aktov o ustanovitvi javnih zavodov, njihovih strateških načrtov in letnih programov dela,
- * javnih razpisov za oddajo javne kulturne infrastrukture,
- * upravnih odločb.

Lokalna skupnost uresničuje javni interes za kulturo v skladu z ZUJIK-om zlasti z zagotavljanjem kulturnih dobrin kot javnih dobrin, z načrtovanjem, gradnjo in vzdrževanjem javne kulturne infrastrukture (24. čl. ZUJIK).

Lokalna skupnost v javnem interesu zagotavlja pogoje za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin, ki se na trgu ne zagotavljajo v zadostnem obsegu ali kakovosti, ali zaradi dostopnosti najširšemu krogu uporabnikov. Javne kulturne dobrine zagotavlja v obliki oziroma na način javne službe in s podporo posamičnim kulturnim projektom ter javnim kulturnim programom (25. čl. ZUJIK).

Javna kulturna infrastruktura se lahko odda v upravljanje oz. v uporabo organizaciji, ki deluje v javnem interesu (80. čl. ZUJIK).

2.1.1 Opredelitev javnega interesa za kulturo po področjih (povzeto po zakonodaji)

Občina kot nosilka javnega interesa na lokalni ravni, zagotavlja najmanj tiste javne kulturne dobrine, kjer tako določa posebni zakon (knjižničarstvo, varstvo kulturne dediščine...), podpira ljubiteljske kulturne dejavnosti, vključno s tistimi, ki so namenjene kulturni integraciji narodnostne skupnosti Romov in priseljencev ter pokriva tudi druge kulturne potrebe prebivalcev, ki jih ugotovi s svojim programom za kulturo (66. čl. ZUJIK).

Ljubiteljske dejavnosti

V javni interes na področju ljubiteljske kulture so vključene vse dejavnosti ljubiteljskih kulturnih društev, skupin in ostalih organizacij, ki delujejo na področju kulture. Sem sodijo kontinuirana, strokovno pripravljena in kvalitetno izvedena kulturna ustvarjalnost, še posebej ohranjanje kulturne dediščine, sodelovanje in povezovanje društev, strokovna srečanja, pregledi nastalih dosežkov, kulturna vzgoja in izobraževanje širšega kroga ljubiteljskih in bodočih kulturnih ustvarjalcev ter mentorjev, društvena dejavnost, ki spodbuja zanimanje za kulturo in kultivira svoje okolje.

Občina Trebnje zaradi ugotovljenega javnega interesa zagotavlja pogoje za delovanje tudi: Javnemu skladu RS za kulturne dejavnosti, Območni izpostavi Trebnje (JSKD OI Trebnje) in Zvezi kulturnih društev Trebnje (ZKD).

Skladno z Zakonom o javnem skladu RS za kulturne dejavnosti, lahko sklad določene naloge s področja ljubiteljskih kulturnih dejavnosti opravlja za lokalne skupnosti na podlagi sklenjene posebne pogodbe. Iz proračuna Občine Trebnje se JSKD-ju zagotavljajo sredstva za izvajanje društvenih dejavnosti.

Varstvo kulturne dediščine

V skladu z Zakonom o varstvu kulturne dediščine (ZVKD) je varstvo dediščine v javno korist. Javna korist varstva dediščine obsega: (2. čl. ZVKD)

- * identificiranje dediščine, njenih vrednot in vrednosti, njeno dokumentiranje, preučevanje in interpretiranje,
- * ohranitev dediščine in preprečevanje škodljivih vplivov nanje,
- * omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, še posebej mladim, starejšim in invalidom,
- * predstavljanje dediščine javnosti in razvijanje zavesti o njenih vrednotah,
- * vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje,
- * celostno ohranjanje dediščine,
- * spodbujanje kulturne raznolikosti s spoštovanjem različnosti dediščine in njenih interpretacij
- * sodelovanje javnosti v zadevah varstva.

Poleg razglašenih spomenikov lokalnega pomena je varovana tudi vsa ostala registrirana kulturna dediščina. Registracijo dediščine opravljajo strokovne službe Zavoda za varstvo kulturne dediščine, register vodi Ministrstvo za kulturo, lokalna skupnost pa podatke o režimu in obsegu varovanja upošteva pri pripravi svojih prostorskih aktov in tako zagotavlja njihovo varovanje.

Knjižnična dejavnost

Knjižnična dejavnost kot javna služba v skladu z Zakonom o knjižničarstvu (ZKnj) zajema:

- * zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva,
- * zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij,
- * izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov,
- * posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev,
- * sodelovanje v medknjižnični izposoji in posredovanju informacij,
- * pridobivanje in izobraževanje uporabnikov,
- * informacijsko opismenjevanje,
- * varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik,
- * drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo.

Zajema tudi delovanje knjižničnega informacijskega servisa za izmenjavo podatkov v nacionalnem vzajemne bibliografskem sistemu. (2. čl. ZKnj-1).

Dejavnost javne službe za občane Občine Trebnje izvaja Knjižnica Pavla Golie Trebnje, ki kot osrednja knjižnica vrši svoje naloge tudi v krajevnih knjižnicah Šentrupert, Mokronog, Mirna in izposojevališču Veliki Gaber.

Osrednja knjižnica in krajevna knjižnica v okviru javne službe tudi (16. čl. ZKnj-1):

- * sodelujeta v vseživljenjskem izobraževanju,
- * zbirata, obdelujeta, varujeta in posredujeta domoznansko gradivo,

- * zagotavljata dostopnost in uporabo gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih,
- * organizirata posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture,
- * organizirata posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle s posebnimi potrebami,
- * organizirata kulturne prireditve, ki so povezane z njuno dejavnostjo.

Galerijska dejavnost

Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Center za izobraževanje in kulturo Trebnje določa, da zavod kot javno službo opravlja izobraževalne programe za odrasle in galerijsko dejavnost, v okviru katere izvaja naslednje naloge:

- zbira, hrani, proučuje, razstavlja in popularizira dela likovne umetnosti, v okviru tega posebej likovna dela in dediščino Galerije likovnih samorastnikov Trebnje,
- iz zbranega gradiva oblikuje stalne razstave, pripravlja razstave domačih in tujih umetnikov upodablajoče umetnosti,
- vodi register umetniških del,
- sodeluje z vzgojno-izobraževalnimi organizacijami pri vzgoji in popularizaciji likovne umetnosti,
- sodeluje s strokovnimi institucijami in posameznimi strokovnjaki,
- izdaja strokovne publikacije s svojega področja,
- izposoja likovna dela,
- opravlja in razvija restavratorske, fotografske in druge tehnične dejavnosti za potrebe likovne umetnosti,
- izvaja dokumentacijsko, informacijsko in svetovalno dejavnost s področja dejavnosti zavoda,
- daje svoje prostore na razpolago za razstave in druge kulturne prireditve.

2.2 Vpetost lokalne skupnosti v programe Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti je javna institucija Republike Slovenije, ustanovljena z namenom spodbujanja razvoja na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, spodbujanja ustvarjalnosti na kulturnem področju, zagotavljanja dostopnosti kulturnih dobrin ter izvajanja drugih dejavnosti, določenih z Nacionalnim programom za kulturo 2014-2017 in zakonom.

JSKD uresničuje nacionalni potencial ljubiteljskih kulturnih dejavnosti. Skrbi za aktivno ustvarjalnost, razvoj ustvarjalnih kapacitet, strokovnih standardov in širjenje dostopnosti kulturnih programov.

Namen in poglobitve naloge sklada so opredeljeni v 2. členu Akta o ustanovitvi JSKD:

* v skladu z nacionalnim kulturnim programom, ki določa cilje kulturne politike, zagotavljati strokovno in organizacijsko podporo za razvoj ljubiteljskih kulturnih dejavnosti.

Poleg tega JSKD upravlja in razpolaga z namenskim premoženjem in finančnimi sredstvi, ki jih ustanovitelj zagotavlja za sofinanciranje programov in projektov na področju dela sklada.

Na osnovi medsebojnega dogovora in sklenjene pogodbe o sodelovanju med posamezno območno izpostavo JSKD in lokalno skupnostjo, lahko služba območne izpostave opravlja tudi dogovorjene naloge zanjo.

V praksi so naloge in akcije raznolike, obsežne in se med območnimi izpostavami razlikujejo glede na potrebe in specifične posamezne lokalne skupnosti ter glede na strukturo in obseg kulturnih društev. Namen tega dokumenta je na eni strani določitev programov, ki jih izvaja sleherna izpostava JSKD in na drugi strani opredelitev dodatnega, neobveznega programa.

2.2.1 Temeljni program JSKD

Temeljni program JSKD je že v osnovni strukturi (piramidna programska shema, mrežna povezanost območnih izpostav - OI) zastavljen s težnjo po čim bolj učinkovitem doseganju primarnega cilja – s strokovno, organizacijsko in finančno pomočjo nuditi kulturnim društvom kvaliteten okvir za njihovo delovanje ter skrbeti za njihov uravnotežen razvoj ne glede na geografski položaj. Sistem pregledov in srečanj se z najširših lokalnih vidikov selektivno seli na državno raven in omogoča sistematičen izbor in dodatno promocijo najboljših dosežkov.

Bistveni komponenti temeljnega programa sta skrb za kulturna društva (njihov nastanek, delovanje in razvoj) in piramidna organiziranost programa. Zasnova in organizacija prireditev in izobraževanj na treh nivojih s preglednimi srečanji in selekcijami omogoča društvom predstavitev delovanja (območna raven) ter primerjanje z drugimi društvi (medobmočna in državna raven).

Temeljni program obsega glasbeno dejavnost (vokalna, instrumentalna), gledališko in lutkovno, folklorno, filmsko, plesno, likovno (in fotografijo), literarno, intermedijsko in večvrstno (društva in projekti, ki se povezujejo s turizmom, športom ...) dejavnost. Po posameznih območnih izpostavah so področja delovanja različno zastopana – glede na potrebe in možnosti posameznih območij. Naloga območne izpostave je nudenje strokovne podpore društvom na aktivnih področjih in zaznavanje potreb po izobraževanju in razvoju tistih dejavnosti, ki še niso razvite, oziroma so v manjšem obsegu. Strokovna služba na sedežu sklada pokriva vsa področja dejavnosti.

Temeljni oziroma obvezni program JSKD OI Trebnje zajema:

a) Spremljanje dejavnosti kulturnih društev in sekcij - svetovanje, strokovna pomoč: informiranje, pomoč pri prijavljanju na razpise, pomoč pri organizaciji samostojnih prireditev ter večjih projektov, pomoč pri promociji njihove dejavnosti, iskanje strokovnih mentorjev, spremljanje potreb po izobraževanju, posredovanje v stiskah in konfliktih znotraj društev ipd.

b) Organizacija prireditev - piramidna programska organiziranost:

Program, ki ga izvaja strokovna služba na sedežu in na OI JSKD po vsej Sloveniji, je zasnovan na treh medsebojno povezanih ravneh, ki se nadgrajujejo in dopolnjujejo - območne, medobmočne in državne. Vsaka raven je sestavljena iz dveh osnovnih komponent: prireditev (koncerti, tekmovanja, razstave, literarni večeri...) in izobraževanj (seminarske oblike, delavnice, kolonije...).

Prireditve so namenjene predstavitvi, primerjavi in vrednotenju dosežkov ljubiteljskih kulturnih društev in skupin. Nastope spremljajo strokovnjaki za ustrezna področja, ki analizirajo predstavljeno delo in svetujejo metode dela. Hkrati izbirajo kvalitetne kandidate za udeležbo na prireditvah medobmočne oziroma državne ravni.

Območni program (1. stopnja)

Pri organizaciji in zagotavljanju programov prireditev na območni ravni (1. stopnja) JSKD uresničuje pomembno družbeno funkcijo, saj v okolju predstavljajo raznolike socialne

strukture in kulturna društva. Pri tem kakovost ni najpomembnejše merilo. Vsa kulturna društva, ki to želijo, imajo enkrat letno možnost predstavitve svoje dejavnosti.

Območni program sestavljajo revije in pregledna srečanja vseh delujočih skupin na ravni območne izpostave (torej iz vseh štirih občin) po posameznih kulturnih dejavnostih. Prireditve so strokovno spremljane in ovrednotene. To pomeni, da so najkakovostnejše skupine oziroma posamezniki izbrani za predstavitev na medobmočnih oziroma regijskih srečanjih. Gre za organizacijo omenjenih prireditev v območni izpostavi in financiranje udeležb na tovrstnih prireditvah v drugi območni izpostavi JSKD, ki sodi pod koordinacijo Dolenjske, Bele krajine in Posavja.

Revije oziroma srečanja OI JSKD Trebnje po posameznih dejavnostih:

* glasbena dejavnost (vokalna):

- Območna revija predšolskih, otroških in mladinskih pevskih zborov – Pomladna ladja,
- Območna revija odraslih pevskih zborov in malih pevskih skupin,

* gledališka in lutkovna dejavnost:

- Območno srečanje otroških gledaliških skupin,
- Območno srečanje lutkovnih skupin,

* folklorna dejavnost:

- Srečanje pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž,
- Območno srečanje odraslih folklornih skupin.

Medobmočni program – regijska raven (2. stopnja)

Območne izpostave se povezujejo v medobmočne koordinacije, kar omogoča povezovanje dejavnikov tudi izven lokalnega kroga. JSKD OI Trebnje sodi v Koordinacijo Dolenjske, Bele krajine in Posavja.

Medobmočne koordinacije pripravljajo pregledna srečanja skupin in posameznikov, ki so bili na podlagi strokovne selekcije izbrani na območnih srečanjih. To je višja kakovostna stopnička, kamor se uvrščajo le izbrane skupine.

Medobmočni program oziroma regijsko raven sestavljajo revije in pregledna srečanja na ravni Koordinacije Dolenjske, Bele krajine in Posavja oziroma na ravni območnih izpostav Sevnica, Krško, Brežice, Trebnje, Novo mesto, Metlika in Črnomelj. Gre za organizacijo omenjenih prireditev v domači območni izpostavi in financiranje udeležb strokovno izbranih skupin na tovrstnih prireditvah v omenjenih območnih izpostavah.

Stalnica v OI Trebnje na regijskem nivoju na področju likovne dejavnosti je tudi organizacija Malega likovnega tabora za učence osnovnih in podružničnih šol Dolenjske, Bele krajine in Posavja ter razstava ustvarjenih del. V letu 2015 se bo Mali tabor odvil že 16. leto.

Državni program (3. stopnja)

Na področjih, kjer velja piramidni sistem do državne ravni, se srečanja zaključijo z državnim prikazom najboljših skupin. Veljajo izključno merila kakovosti.

Državni program sestavljajo revije in pregledna srečanja na državni ravni, kamor se na osnovi visoke kakovosti uvrstijo skupine oziroma posamezniki iz medobmočnih srečanj.

Na državni ravni je stalnica v OI Trebnje festival na področju instrumentalne glasbe, ki je že vrsto let lociran v Mokronogu, in sicer Mednarodni festival ustnih harmonik "(ah) te orglice".

c) Organizacija in udeležbe na izobraževanjih - piramidna programska organiziranost

Po enakem principu kot prireditve, tj. na območni, medobmočni in državni ravni JSKD OI Trebnje organizira izobraževanja v domači območni izpostavi oziroma financira udeležbe zainteresiranih društev oziroma njihovih članov na izobraževanjih v organizaciji JSKD RS širom po Sloveniji. Izobraževanja so organizirana za vsa področja ljubiteljske kulture.

Nekatera izobraževanja so stalnica. Tako OI Trebnje že vrsto let organizira Seminar mažoret in Delavnico umetnosti pripovedovanja pravljic. Priložnostno pa še druga izobraževanja na območnem oziroma regijskem nivoju, kot so npr. Zborovodska šola - Vokalna tehnika, Regijski lutkovni seminar, Tečaj igranja na ustno harmoniko – orglice, Seminar za vodje folklornih skupin, Gledališki seminar za začetnike ipd.

2.2.2 Dodatni program

Na osnovi dogovora in sodelovanja z občinami, v katerih deluje OI Trebnje in z ZKD Trebnje JSKD OI Trebnje organizira oziroma pomaga pri organizaciji:

- jubilejnih ali drugih večjih prireditev posameznih društev,
- prireditev ob različnih praznikih in obeležjih,
- lokalnih prireditev (spominske proslave ipd.).

2.2.3 Lokalni program v občini Trebnje

Lokalni program, ki ga JSKD OI Trebnje izvaja v posameznih občinah območne izpostave, se od občine do občine razlikuje, saj je odvisen od višine finančnih sredstev, javne kulturne infrastrukture ter interesov posamezne lokalne skupnosti. Nekateri prireditve oziroma akcije so skupne, želja OI Trebnje ter posameznih občin pa je, da bi bilo skupnih prireditev več. Na terenu se pojavlja problem nepoznavanja JSKD in njegove vloge v lokalnem prostoru. Podoba bi lahko izboljšali s stalno prisotnimi projekti, ki bi temeljili na delu z mladimi. S kakovostno zasnovanimi in izvedenimi projekti bi privabili predvsem predšolsko in osnovnošolsko mladino ter hkrati tudi njihove starše.

Ideja o skupni programski knjižici, ki bi bila lahko periodična publikacija, ter o t.i. kulturnem abonmaju za prireditve in izobraževanja na različnih kulturnih področjih bi vsekakor prispevala k povezovanju vseh štirih občin. Z enotnim nastopom v javnosti bi pridobili večjo publiciteto in tako večjo zainteresiranost lokalnega prebivalstva za vključevanje v različne segmente ljubiteljske kulture.

Lokalni program za posamezne občine se po občinah razlikuje, v grobem smislu pa zajema:

- gledališke predstave za otroke (Levčkov program s 17-letno tradicijo),
- gledališke predstave za odrasle (gostovanje profesionalnih ali amaterskih gledaliških skupin) in organizacija ogleda gledaliških predstav izven občine Trebnje,
- likovne, počitniške delavnice za otroke,
- delavnice za odrasle,
- prireditve ob občinskih praznikih in kulturnem prazniku ipd.,
- razstave domačih in tujih ustvarjalcev,
- glasbeni dogodki za odrasle,
- literarne delavnice,
- izobraževanja,
- predvajanje filmov – Letni kino,
- prireditve v decembru, v poletnem času, med jesenskimi počitnicami ipd..

JSKD OI Trebnje svoje delovanje usmerja v širjenje kakovostnega kulturnega programa in povezovanje občin pri izvedbi le tega, kar je eden izmed glavnih ciljev za prihodnja leta.

2.3 Korelacija »lokalna skupnost - JSKD OI Trebnje«

Na osnovi Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK), ki poudarja korelacijo med državo in lokalnimi skupnostmi ter medsebojnega dogovora in sklenjene

pogodbe med JSKD OI Trebnje in Občino Trebnje, služba območne izpostave organizira ter izvaja naloge in programe opredeljene v pogodbi za potrebe občine.

Gre za projekte in programe, ki jih je nujno dodatno finančno, izvedbeno in promocijsko ovrednotiti v odnosu do lokalne skupnosti in drugih soizvajalcev preko pogodbe, ki natančno opredeljuje obveznosti in pravice obeh pogodbenih strank.

Dodatni program sestavljajo navedene akcije:

- lokalne prireditve (spominske proslave, osrednje kulturne prireditve....)
- poletne prireditve
- decembrske prireditve
- prireditve ob kulturnem prazniku
- posredovanje kulturne produkcije
- sodelovanje z društvi različnih vrst (društvo vojnih invalidov, društvo upokojencev, humanitarna društva ...)
- sodelovanje oz. izvedba skupnih projektov z drugimi institucijami na lokalnem področju (muzeji, knjižnice, galerije, javni kulturni zavodi.....)
- sodelovanje z občino, kadar je potrebno sodelovati pri organizaciji program za različne priložnosti (polaganje temeljnega kamna, obisk kakšnega posebnega gosta ali delegacije,)
- festivalski projekti
- sodelovanje s posamezniki, ki iščejo pomoč pri pripravi razstav, zagotavljanju kulturnega programa, pri pripravi protokola....
- pomoč pri pripravi in izvedbi samostojnih koncertov društev in skupin, pri promociji dejavnosti društev, uvodni zapisi k izdaji biltenov, gledaliških in koncertnih listov....
- abonmaji.

2.4 Strateški načrt JSKD za obdobje 2014-2020

Strateški načrt Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti 2014-2020 je dokument, ki postavlja prioritete nacionalne kulturne politike na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti in neposredno odgovarja na ključne probleme posameznih dejavnosti ljubiteljske kulture.

Lokalne skupnosti naj bi v JSKD videle kakovostnega partnerja, ki jim pomaga zagotoviti kakovostno kulturno ponudbo.

Strateški cilji so naslednji:

- JSKD bo v širši javnosti, med uporabniki ter partnerji prepoznana, nacionalno pomembna organizacija
- Strokovni standardi JSKD bodo postali nacionalni referenčni standardi na področju ljubiteljskih dejavnosti v kulturi
- JSKD bo vzpostavil Študijski center in javno digitalno platformo strokovnih gradiv na področju ljubiteljskih dejavnosti
- JSKD bo prevzel izvedbo večletnih programskih razpisov za programe vrhunskih ljubiteljskih društev v kulturi. Program JSKD bo redno sofinanciran s strani vseh lokalnih

skupnosti, JSKD pa bo prevzel vlogo dodeljevalca finančnih sredstev lokalnih proračunov mestnih občin za ljubiteljska kulturna društva.

3. ANALIZA STANJA – PODROČJA KULTURE V OBČINI TREBNJE

3.1 Financiranje kulture iz občinskega proračuna

Financiranje Zveze kulturnih društev Trebnje ter kulturnih društev poteka preko javnega razpisa ali poziva za programe in projekte (postopki predpisani v ZUJIK, od 100. do 120. člena), na podlagi Pravilnika o izvedbi javnega poziva in javnega razpisa za izbiro kulturnih programov in kulturnih projektov, ki ga je sprejelo ministrstvo za kulturo (Uradni list RS, št. 43/10 in nadaljnji) in Pravilnika o postopkih in merilih za vrednotenje javnih kulturnih programov in kulturnih projektov, ki se sofinancirajo iz proračuna Občine Trebnje (Uradni list RS, št. 22/06, 37/09). Lokalna skupnost preko javnega razpisa financira enoletne ali večletne (največ 4) programe. V pravilniku lokalna skupnost lahko tudi določi prioritete programske usmeritve (npr. višje vrednotenje programov, ki vključujejo določene lokalno odmevnejše projekte), ki izhajajo iz sprejetega lokalnega programa kulture.

Izvajalec javnega razpisa je lahko občina sama ali druga organizacija javnega prava, ki s pooblastilom postane nosilec javnega interesa za izvedbo postopkov financiranja ter odločanje na prvi stopnji, lokalna skupnost pa prevzame vlogo drugostopenjskega (pritožbenega) organa.

Občina kot soustanoviteljica javnih zavodov Knjižnica Pavla Golie Trebnje (KPGT) in Centra za izobraževanje in kulturo Trebnje (CIK), v okviru katerega deluje Galerija likovnih samorastnikov Trebnje, zagotavlja zavodoma proračunska sredstva za delovanje, skladno z zakonom, ustanovitvenim aktom in v sorazmerju z njenim ustanoviteljskim deležem.

Prav tako se iz proračuna financirajo dodatni programi osnovnih šol, vrtcev in Glasbene šole Trebnje. Velik del dodatnih programov so različni kulturni programi/projekti kot so koncerti, recitali, filmske delavnice, dramske skupine itd..

3.1.1 OI JSKD

OI JSKD se financira kot neposredna proračunska postavka v proračunih lokalnih skupnosti, na podlagi 68. člena ZUJIK, na podlagi 3. odstavka, 15. člena Zakona o Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti ter 3. odstavka, 32. člena Akta o ustanovitvi Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti (Uradni list RS, št. 72/10). Predmet financiranja so (lahko):

- programi in projekti OI JSKD,
- plače in drugi prejemki iz delovnih razmerij,
- zagotavljanje brezplačnih prostorov ter sredstev za materialne stroške vzdrževanja prostorov,
- materialni stroški za delovanje OI,
- dodatna oprema in osnovna sredstva.

Občina zagotavlja proračunska sredstva za sofinanciranje programov/projektov ter delovanja JSKD OI Trebnje. Štiri občine na območju UE Trebnje po delitvenem ključu delijo stroške plače za javnega delavca ali drugega zaposlenega na OI Trebnje, vsaka od občin pa poleg tega financira lokalni program, ki ga izpostava organizira zanj.

3.1.2 Zveza kulturnih društev Trebnje, kulturna društva

Podpora lokalne skupnosti ljubiteljskim kulturnim dejavnostim (Zvezi kulturnih društev Trebnje in kulturnim društvom) je opredeljena v ZUJIK, 66. člen.

Zvezi kulturnih društev in kulturnim društvom lokalne skupnosti zagotavljajo sredstva za:

- programe in projekte,
- plače in drugi prejemki iz delovnih razmerij,
- prostore ter sredstva za materialne stroške vzdrževanja prostorov,
- materialni stroški za delovanje in izvedbo programov,
- dodatna oprema in osnovna sredstva.

V občinskem proračunu se vsako leto namenijo sredstva za izvedbo javnega razpisa za področje ljubiteljske kulture in javnega poziva, namenjenega varovanju registrirane memorialne kulturne dediščine. Ljubiteljska kulturna društva so skoraj v celoti odvisna od občinskih sredstev, saj se redko prijavljajo in pridobijo sredstva iz javnih razpisov Ministrstva za kulturo ali JSKD.

Spodnja tabela prikazuje število društev, ki jim na podlagi javnega razpisa Občina Trebnje sofinancira stroške delovanja (redno dejavnost) in število posamičnih projektov (s področja: založništvo, kulturna dediščina, javne kulturne prireditve, izobraževanje).

Leto Javni razpis	2011	2012	2013	2014
LJUBIT. KULTURA				
redna dejavnost	21	25	24	20
kulturni projekti	106	116	130	127
Skupaj	127	141	154	147

Tabela 1: število sofinanciranih kulturnih programov/projektov v letih 2011 - 2014

Podatki kažejo, da se število sofinanciranih programov med letom 2011 in 2014 ni bistveno spremenilo, beležimo pa rahel porast v letih 2012 in 2013.

Pri kulturnih projektih (prireditve, izobraževanja, založniški projekti, projekti s področja varovanja kulturne dediščine) se izkazuje v letih 2013 in 2014 v primerjavi z letom 2011 kar 20 % porast. Kulturno delovanje v občini Trebnje je raznoliko in obsežno.

Proračunska sredstva, ki jih občina namenja javnemu razpisu za področje ljubiteljske kulture, so v obdobju od leta 2011 do 2014 padala in se zmanjšala za kar 40%.

Leto	2011	2012	2013	2014
------	------	------	------	------

Razpisno področje	znesek v EUR	znesek v EUR	znesek v EUR	znesek v EUR
javni kulturni programi (JKP)	26.850	31.000	23.000	20.000
varstvo kulturne dediščine	16.500	6.000	10.000	9.500
javne kulturne prireditve	34.875	33.500	26.000	20.000
založništvo	3.600	4.900	2.000	2.000
nakup opreme in osnovnih sredstev	3.750	2.600	/	/
izobraževanje	1.500	1.000	1.000	1.000
materialni stroški zvez	1.500	1.500	1.000	1.000
SKUPNO:	88.575	80.500	63.000	53.500
ODSTOTEK:	100%	90,88%	71,13%	60,40%

Tabela 2: višina sredstev po razpisnih področjih v letih 2011 - 2014

Usmeritve in ukrepi:

- *nadaljevati s financiranjem javnih zavodov s področja kulture,*
- *nadaljevati s financiranjem dodatnih programov kulturnih vsebin drugih javnih zavodov,*
- *zaustaviti trend upadanja sredstev za ljubiteljsko kulturo,*
- *sofinancirati delovanje JSKD, zlasti lokalni program in kader, ki ta program izvaja,*
- *vzpodbujati društva, da pridobijo sredstva tudi iz drugih javnih in nejavnih virov.*

Kazalci in merila:

- *obseg vsakoletnih proračunskih sredstev za delovanje javnih zavodov s področja kulture,*
- *obseg vsakoletnih proračunskih sredstev za sofinanciranje dodatnih programov kulturnih vsebin,*
- *število sofinanciranih kulturnih programov in projektov.*

3.2 Varovanje kulturne dediščine

Občina uresničuje javno korist varstva kulturne dediščine tako, da izvaja ukrepe na podlagi ZVKD. Pri uresničevanju javne koristi varstva dediščine občine sodelujejo z lastniki dediščine, Zavodom za varstvo kulturne dediščine, Galerijo likovnih samorastnikov Trebnje, Arhivom Slovenije, poslovnimi subjekti, nevladnimi organizacijami, zavodi in civilno družbo.

- **Nepremična kulturna dediščina**

V občini Trebnje so skladno z določili ZVKD razglašeni naslednji spomeniki lokalnega pomena:

- Grad Mala Loka in kapela (Odlok o razglasitvi gradu Mala Loka in kapele pri gradu za kulturni spomenik, objavljen v Uradnem listu RS, št. 38/92)
- domačija Občine 11, Jurjeva domačija (Odlok o razglasitvi domačije Občine 11, (Jurjeva domačija) za kulturno etnološki spomenik lokalnega pomena, objavljen v Uradnem listu RS, št. 101/00),
- cerkev sv. Duha v Žubini (Odlok o razglasitvi enote kulturne dediščine »cerkev sv. Duha v Žubini« za kulturni spomenik lokalnega pomena, objavljen v Uradnem listu RS, št. 44/05),
- cerkev sv. Mavricija, Šmaver pri Dobrniču (Odlok o razglasitvi enote kulturne dediščine »cerkev sv. Mavricija, Šmaver pri Dobrniču« za kulturni spomenik lokalnega pomena, objavljen v Uradnem listu RS, št. 76/08),
- Romarska cerkev matere božje na Zaplazu (Odlok o razglasitvi enote kulturne dediščine »romarska cerkev matere božje na Zaplazu« za kulturni spomenik lokalnega pomena, objavljen v Uradnem listu RS, št. 44/09, 38/10).

Poleg razglašanih spomenikov lokalnega pomena je varovana tudi vsa ostala registrirana kulturna dediščina. Registracijo dediščine opravljajo strokovne službe Zavoda za varstvo kulturne dediščine, register vodi Ministrstvo za kulturo, lokalna skupnost pa podatke o režimu in obsegu varovanja upošteva pri pripravi svojih prostorskih aktov in tako zagotavlja njihovo varovanje.

Usmeritve oziroma cilji: v primerih, ko je poostren varstveni režim strokovno utemeljen, pričeti s postopkom razglasitve evidentirane kulturne dediščine za spomenik lokalnega pomena.

Vse nepremične kulturne spomenike lokalnega pomena do leta 2019 označiti s tablam, z osnovnimi informacijami in znakom Haaške konvencije.

• **Premična kulturna dediščina**

Lokalna skupnost zagotavlja pogoje tudi za varstvo arhivskega in muzejskega gradiva oz. dejavnost muzejev, arhivov in galerij.

Občina Trebnje je ena izmed štirih soustanoviteljic javnega zavoda Center za izobraževanje in kulturo Trebnje, v okviru katerega deluje tudi Galerija likovnih samorastnikov Trebnje. Njena dejavnost je v slovenskem prostoru in širše poznana predvsem po tradicionalnem Mednarodnem taboru likovnih samorastnikov, ki bo leta 2017 izveden že jubilejno 50. leto ter po bogati stalni razstavi in številnih tematskih razstavah.

Občina Trebnje že vrsto let na podlagi pogodbe z Arhivom Slovenije sofinancira ohranjanje in konservatorstvo arhivskega gradiva z njenega področja, in sicer popisnic prebivalstva.

Usmeritve oziroma cilji: bogatiti zbirko Galerije likovnih samorastnikov Trebnje z nadaljnjim financiranjem vsakoletnega mednarodnega tabora likovnih samorastnikov. Pridobitev statusa muzeja državnega pomena.

Nadaljevati z sofinanciranjem obnove arhivskega gradiva.

• **Oživljanje etnološke kulturne dediščine**

V občini v nekaterih vaseh skrbijo za obujanje in ohranjanje kulturne dediščine oziroma ljudskih običajev. Zlasti so etnološko obarvani dogodki na Jurjevi domačiji, kjer je obiskovalcem na ogled tudi orodje in drugi predmeti, ki so jih na podeželju uporabljali naši predniki.

Zanimiv je tudi projekt društva Romano drom, ki je v naselju Vejar odprl muzej, kjer zbirajo in razstavljajo predmete, ki pričajo o načinu življenja Romov v preteklosti.

Usmeritve in ukrepi:

- *kakovostno ohranjati ter sodobno prezentirati kulturno dediščino za večje število obiskovalcev in tako povečati prepoznavnost dediščine (oblikovanje programov ozaveščanja, tudi v sodelovanju s fakultetami in drugimi subjekti),*
- *sodelovanje z Galerijo likovnih samorastnikov Trebnje, Zavodom za varstvo kulturne dediščine, Arhivom Slovenije,*
- *izobraževalne, likovne delavnice na temo lokalna kulturna dediščina,*
- *povezava s kulturnim turizmom za prepoznavnost kulturne dediščine.*

Kazalci in merila:

- *število obiskovalcev,*
- *število programov in projektov, s katerimi se širita in razvijata poznavanje in zavest o pomenu kulturne dediščine,*
- *dostopnost do objektov in dediščinskih vsebin,*
- *oživljanje dediščine.*

3.3 Ljubiteljska kultura

Za uresničevanje javnega interesa na področju ljubiteljske kulture skrbijo lokalne skupnosti in Republika Slovenija preko JSKD.

ZUJIK obvezuje občine, da kot nosilke javnega interesa na področju kulture, podpirajo ljubiteljske kulturne dejavnosti, vključno s tistimi, ki so namenjene kulturni integraciji manjšinskih skupnosti in priseljencev. Pomen in vlogo ljubiteljske kulture v Sloveniji kaže dejstvo, da v njej deluje 5.000 kulturnih društev s 100.000 aktivnimi člani. (Vir: govor direktorja JSKD mag. Igorja Tršarja na posvetu Kultura včeraj, danes, jutri, Državni svet, februar 2011)

Podatki v naslednjem poglavju kažejo, da tudi v občini Trebnje ljubiteljska kultura predstavlja temelj kulturnega delovanja in udejstvovanja.

3.3.1 Ljubiteljska kulturna društva na območju UE Trebnje

Dejavnost kulturnih društev na območju UE Trebnje je zelo razvejana in pestra. Po zadnjih podatkih, ki jih je JSKD OI Trebnje zbrala spomladi 2014, deluje na tem območju kar 39 različnih društev, ki se ukvarjajo (tudi) s kulturno dejavnostjo, 17 sekcij in štiri kulturne sekcije v okviru društev upokojencev. Na območju UE Trebnje se kulturna društva združujejo v Zvezo kulturnih društev Trebnje (ZKD). Društvena razpršenost po občinah je sledeča:

- v občini Trebnje deluje 24 kulturnih društev, 13 sekcij in tri kulturne sekcije v okviru Društva upokojencev Veliki Gaber,
- v občini Mokronog – Trebelno delujejo tri kulturna društva in tri sekcije,
- v občini Mirna deluje pet kulturnih društev in ena kulturna sekcija v okviru Društva upokojencev Mirna,
- v občini Šentrupert deluje sedem kulturnih društev, ena sekcija in ena kulturna sekcija v okviru Društva upokojencev Šentrupert.

3.3.2 Razvrstitev kulturnih društev občine Trebnje po zvrsti kulturne dejavnosti

Delujoča kulturna društva razvrstimo po njihovi prevladujoči zvrsti dejavnosti. Analiza bo pokazala, katere zvrsti so bolj priljubljene, katere manj in bi jih bilo v bodoče smiselno dodatno vzpodbujati.

• glasbeno dejavnost (vokalna, instrumentalna)

- Kulturno umetniško društvo Moški pevski zbor vinogradnikov Čatež,
- Kulturno umetniško društvo Občinski pihalni orkester Trebnje, sekciji orkester in mažorete,
- Kulturno društvo Sela pri Šumberku, Sekcija Mešani pevski zbor,
- Kulturno umetniško društvo Marija Kmetova Šentlovrenc, Sekcija Moški pevski zbor Zagriški fantje,
- Društvo Ragle, sekcija Pevska skupina,
- Kulturno umetniško društvo Oktet Lipa Trebnje,
- Kulturno društvo Zidaniški kvintet,
- Kulturno umetniško društvo Suha solza,
- Trebanjski instrumentalni ansambel,
- Kulturno umetniško društvo Popotovanje Frana Levstika Čatež, Sekcija MePZ Kres Čatež in sekcija Čateški m' skvantarji,
- Kulturno umetniško društvo dr. Petra Držaja Veliki Gaber, Sekcija Ženski pevski zbor in Sekcija Mladinski pevski zbor,
- Kulturno turistično društvo Dobrnič, Sekcija Ženski pevski zbor,
- Kulturno umetniško društvo "Zlobko Big Band",
- Kulturno umetniško društvo Sekunda,
- Kulturno umetniško društvo D'Neeb,
- Kulturno umetniško društvo Trebanjski instrumentalni ansambel,
- Društvo upokojencev Veliki Gaber, Mešani pevski zbor Večerna zarja.

• gledališka in lutkovna dejavnost

- Kulturno umetniško društvo Popotovanje Frana Levstika Čatež, Sekcija Gledališka skupina P.L.I.N.,
- Kulturno umetniško društvo Ivan Cankar Velika Loka, Sekcija Gledališka skupina – podmladek,
- Kulturno društvo Trebnje, Sekcija Otroška gledališka skupina Plamen,
- Društvo Arti - društvo za vzpodbujanje ustvarjalnosti - grad Mala Loka.

• folklorna dejavnost

- Društvo upokojencev Veliki Gaber, Folklorna skupina Večerna zarja in otroška folklorna skupina,
- Romsko društvo Romano drom,
- Folklorna skupina UTŽO Nasmeh.

• filmska dejavnost

Na območju občine ni društva, ki bi delovalo na področju filmske ustvarjalnosti. Sta pa bila v preteklosti v okviru Romskega društva Romano drom realizirana filmska projekta, in sicer: dokumentarni film »Stari običaji trebanjskih Romov« in kratki film o oblačenju Romov nekoč. Med občani je bil zelo dobro sprejet projekt »Letni kino«, ki ga bomo ohranili tudi v bodoče.

• **plesna dejavnost**

- Kulturno umetniško društvo Popotovanje Frana Levstika Čatež, Sekcija Plesna skupina SIMPLE.

• **likovna dejavnost in fotografija**

- Društvo likovnikov Trebnje,
- Društvo za napredek Hribovec, Rihpovec, likovna in fotografska sekcija.

• **literarna dejavnost**

- Društvo Ragle, Sekcija Ljudsko izročilo,
- Društvo za napredek Hribovec, Rihpovec, literarna sekcija,
- Društvo upokojencev Veliki Gaber, literarna skupina.

• **intermedijska in večzvrstna dejavnost** (društva in projekti, ki kulturno dejavnost povezujejo s turizmom, mladinsko dejavnostjo, čebelarstvom, športom ...).

- Kulturno umetniško društvo Ekspres,
- Turistično društvo Trebnje,
- Društvo za razvoj občine Trebnje,
- Klub študentov občine Trebnje
- Čebelarstvo društvo Trebnje.



Analiza kaže, da občani najpogosteje delujejo v društvih s področja glasbene dejavnosti, zlasti vokalne glasbe oz. zborovskega petja. Tudi druge zvrsti ljubiteljske kulture so zastopane, z izjemo filmske dejavnosti. Razlogi so verjetno v specifičnosti filmske dejavnosti, ki stroškovno odstopa od ostalih zvrsti in poleg materialnih pogojev terja tudi posebna znanja in veščine.

Naša društva in sekcije se udeležujejo območnih in regijskih preglednih srečanj, kjer strokovno ovrednotijo njihove dosežke. Območnega srečanja otroških gledaliških skupin v Trebnjem se udeležujeta dramski skupini Osnovne šole Trebnje in Osnovne šole Veliki Gaber, območnega srečanja folklornih skupin sta se udeležili otroška in odrasla folklorna skupina Društva upokojencev Veliki Gaber, območnega srečanja pevcev ljudskih pesmi se udeležujejo Ragle, na regijskem srečanju malih pevskih skupin uspešno nastopa Oktet Lipa Trebnje, pevski zbori redno sodelujejo na Taboru pevskih zborov v Šentvidu pri Stični.

Visoko kvaliteto izvajanja v preteklosti so dosegali MePZ Strune Šentlovrenc, MePZ Kres Čatež, mala pevka skupina Ragle (ljudske pesmi) in Oktet Lipa Trebnje.

Zaradi pomanjkanja primernih dvoran, ki bi omogočale nastop večjemu številu nastopajočih in bolj raznovrstne nastope, se mnoga pregledna srečanja odvijajo v drugih občinah. Izjema je regijsko srečanje upokojenskih pevskih zborov Dolenjske, Bele krajine in Posavja, ki že 16 let poteka v Domu starejših občanov Trebnje.

Usmeritve in ukrepi:

- *sofinancirati stroške delovanja kulturnih društev ne glede na vrsto njihove dejavnosti,*
- *vzpodbijanje manj pogostih vrst kulturnega delovanja,*
- *zagotoviti sodobne prostorske pogoje za nastope kulturnih izvajalcev v mestu Trebnje.*

Kazalci in merila:

- *število delujočih kulturnih društev s sedežem v Občini Trebnje,*
- *število izvedenih kulturnih programov,*
- *število programov in projektov s področja filmske umetnosti in drugih manj zastopanih kulturnih dejavnosti.*

3.4 Poklicne kulturne ustanove

Med poklicne kulturne ustanove uvrščamo dva javna zavoda, katerih soustanoviteljica je Občina Trebnje v deležu 58,26 %, in sicer:

- Knjižnico Pavla Golie Trebnje s krajevnimi knjižnicami v Mokronogu, Mirni in Šentrupertu ter izposojališčem Veliki Gaber,
- Center za izobraževanje in kulturo Trebnje z notranjo organizacijsko enoto Galerijo likovnih samorastnikov Trebnje ter
- vzgojnoizobraževalne zavode, katerih poslanstvo je med drugim tudi kulturna vzgoja, npr, Glasbena šola Trebnje, osnovne šole in vrtci

3.4.1 Knjižnica Pavla Golie Trebnje in izposojališče Veliki Gaber

Dejavnost javne službe za občane Občine Trebnje izvaja Knjižnica Pavla Golie Trebnje (KPGT), ki del svojih nalog opravlja v prostorih izposojališča Veliki Gaber. Knjižnična dejavnost kot javna služba v skladu z Zakonom o knjižničarstvu zajema:

- zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva,
- zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij,
- izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov,
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev,
- sodelovanje v medknjižnični izposoji in posredovanju informacij,
- pridobivanje in izobraževanje uporabnikov,
- informacijsko opismenjevanje,
- varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik,
- drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo,
- knjižnični informacijski servis za izmenjavo podatkov v nacionalnem vzajemnem bibliografskem sistemu. (2. čl. ZKnj-1).

Osrednja knjižnica Trebnje in izposojališče Veliki Gaber v okviru javne službe tudi (16. čl. ZKnj-1):

- sodelujeta v vseživljenjskem izobraževanju,
- zbirata, obdelujeta, varujeta in posredujeta domoznansko gradivo,
- zagotavljata dostopnost in uporabi gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih,
- organizirata posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture,
- organizirata posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle s posebnimi potrebami,
- organizirata kulturne prireditve, ki so povezane z njuno dejavnostjo.

Občina financira knjižnično dejavnost (plače, materialne stroške, investicije) ter nakup knjižničnega gradiva, s katerim se zagotavlja bogata in strukturno primerna zbirka gradiva (40 % leposlovnega in 60 % strokovnega gradiva za vse starostne skupine). Kljub varčevalnim ukrepom sredstva za nakup knjižničnega gradiva ostajajo že vrsto let nespremenjena.

KPGT je imela v letu 2014 4.851 evidentiranih aktivnih članov oziroma 23,58 % prebivalcev štirih občin. Lanskoletni prirast gradiva znaša 4.068 enot in se glede po krajevnih knjižnicah prilagaja potrebam uporabnikov. Skupno število knjižničnih enot, s katerimi je konec leta 2014 razpolagala KPGT je 115.303 enot.

Obratovalni čas KPGT je skladen z Uredbo o osnovnih storitvah knjižnic in znaša za knjižnico v Trebnjem 56 h/teden, za izposojališče Veliki Gaber pa 4 h/teden.

Knjižnica v Trebnjem in izposojališče Veliki Gaber predstavljata osrednja prostora v občini, kjer se odvijajo ure pravljic, literarni večeri, razstave, okrogle mize, delavnice, potopisna in druga predavanja.

Z realizacijo nakupa stavbe na naslovu Goliev trg 1 se bližamo pridobitvi primernejših prostorov za izvajanje knjižnične dejavnosti v mestu Trebnje. Občina Trebnje bo z adaptacijo

novih prostorov zagotovila knjižnici primerne prostore za delovanje, občanom pa osrednji kulturni prostor.

Usmeritve in ukrepi:

- *povečati sofinanciranje knjižnice za zaposlitev strokovnega kadra v številu, kot ga predpisujejo standardi in normativi,*
- *ohranjati obseg knjižničnega gradiva in ustrezno strukturo le tega,*
- *zagotovitev ustreznih prostorov za delovanje osrednje knjižnice v Trebnjem.*

Kazalci in merila:

- *število zaposlenih,*
- *število enot knjižničnega gradiva in njegova struktura,*
- *pričetek rekonstrukcije stavbe na Golievem trgu 1 za izvajanje knjižnične dejavnosti.*

3.4.2 Center za izobraževanje in kulturo Trebnje

CIK Trebnje opravlja dejavnost predvsem na področju izobraževanja odraslih. Zavod opravlja dejavnosti, ki so določene kot javna služba ter dejavnosti, ki to niso. Na področju izobraževanja odraslih jo določa Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji, na področju kulture pa Resolucija o nacionalnem programu za kulturo.

Zavod izvaja dejavnosti v okviru organizacijskih enot, opredeljenih v ustanovitvenem aktu zavoda:

- enota Ljudska univerza, ki opravlja kot javno službo izvajanje javnih izobraževalnih programov za odrasle,
- enota Galerija likovnih samorastnikov, ki opravlja kot javno službo dejavnost umetniško ustvarjanje in poustvarjanje, organizacijo razstav, trgovino na drobno z umetniškimi izdelki in obratovanje objektov za kulturne prireditve.

CIK Trebnje - Enota Ljudska univerza razvija celovito ponudbo izobraževalnih programov, od osnovne šole za odrasle do programov za pridobitev izobrazbe na srednji, visoki in podiplomski stopnji ter ponudbo številnih oblik in programov neformalnega izobraževanja. Številne programe izvajajo tudi v sodelovanju z drugimi institucijami. Vse bolj obiskan in dejaven del izobraževalne ponudbe zavoda postajajo splošno izobraževalni programi za različne ciljne skupine. V Univerzo za III. življenjsko obdobje je vključenih 222 oseb, ki se izobražujejo na delavnicah in krožkih. V jezikovno izobraževanje se vključujejo otroci in odrasli, izvajajo pa tudi številne programe usposabljanja in izpopolnjevanja za zaposlene in brezposelne osebe.

Od leta 2003 je CIK vključen v projekt Rastoča knjiga in postal upravljalec razstave, ki se nahaja v prostorih zavoda. Danes je v projekt Rastoča knjiga vključenih več kot 130 oseb, ki izvirajo iz krajev občin Trebnje, Mirna, Mokronog – Trebelno in Šentrupert in so v teh krajih pustili viden pečat svojega dela.

Zaposleni na CIK-u se trudijo, da nenehno razvijajo nove organizacijske oblike in poti za pridobitev novih znanj. S svojo kreativnostjo se kot partnerji ali kot koordinatorji-izvajalci uspešno prijavljajo na razpise in tako pridobivajo evropska sredstva.

3.4.2.1 Galerija likovnih samorastnikov

Galerija likovnih samorastnikov Trebnje, v kateri je urejena stalna zbirka del likovnih samorastnikov, je bila ustanovljena leta 1971 in ima vsako leto obsežnejšo zbirko. Nastala je kot rezultat dejavnosti Tabora likovnih samorastnikov. V okviru CIK deluje od leta 1994.

Mednarodni tabor likovnih samorastnikov poteka že tradicionalno vsako leto v mesecu juniju, ob njem pa Mali tabor, v katerega se vključujejo učenci osnovnih šol vseh štirih občin ustanoviteljic CIK.

Galerija se ponaša z zbirko, ki obsega več kot 1100 umetniških del, slik, reliefov in skulptur, ki jih je ustvarilo preko 230 umetnikov iz 40 držav, evropskih in držav ostalih celin sveta.

Od leta 2004 deluje galerija v prostorih prvega nadstropja poslovne stavbe na Golievem trgu 1 v Trebnjem, kjer je postavljena stalna razstava likovnih del.

V okvir dejavnosti galerije sodijo predvsem:

- evidentiranje, zbiranje, varovanje, raziskovanje, predstavljanje likovne dediščine s posebnim poudarkom na naivni oz. samorastniški umetnosti
- stalna razstava likovnih del
- prirejanje občasnih likovnih razstav,
- priprava in izvajanje Mednarodnih taborov likovnih samorastnikov,
- opravljanje pedagoške in vzgojne dejavnosti ter informativne dejavnosti,
- organizacija in izvajanje različnih likovnih delavnic in taborov za mladino in odrasle,
- organizacija kulturnih in drugih prireditev,
- oddajanje prostorov v najem,
- izdajanje katalogov, monografij in ostalih publikacij, povezanih z dejavnostjo galerije,
- opravljanje raziskovalnih dejavnosti s področja družboslovja in humanistike,
- depo nerazstavljenih del,
- trgovina likovnih del in spominkov.

Število obiskovalcev galerije narašča in je v letu 2014 znašalo 3.094, kar je za 14 % več kot v letu 2013.

Slovenski likovni samorastniki iz zbirke Galerije likovnih samorastnikov Trebnje so v letu 2014 gostovali v Kovačici, Kikindi in Smederevu v Srbiji. V preteklih letih je razstava gostovala v Zagrebu in Jagodini.

Pomembno delovanje Galerije je izvedba pedagoškega programa, ki vključuje otroke vrtcev in osnovnih šol iz lokalnega okolja, skupine srednješolcev in odraslih obiskovalcev iz širšega okolja, skupino tečaja Slovenščina za tujce in skupino Romov. Skupinam je zagotovljeno strokovno vodenje kustosinje.

Usmeritve in ukrepi:

- *bogatiti zbirko Galerije likovnih samorastnikov z nadaljnjim financiranjem vsakoletnega mednarodnega tabora,*
- *sofinanciranje razstavne dejavnosti tudi izven občine oz. gostovanja zbirke,*
- *nadaljevati s prizadevanji za pridobitev statusa muzeja državnega pomena.*

Kazalci in merila:

- *število del likovnih samorastnikov v zbirki Galerije,*
- *število razstav v tekočem letu,*
- *status, ki omogoča sofinanciranje galerijske dejavnosti iz državnega proračuna.*

3.4.3 Vzgojnoizobraževalni zavodi in kultura

Del vzgojnoizobraževalnega procesa v vrtcih in osnovnih šolah je tudi kulturna vzgoja in kulturno delovanje otrok in mladostnikov.

O vpetosti kulture v vzgojnoizobraževalni proces priča kratko poročilo Osnovne šole Veliki Gaber:

»Na OŠ Veliki Gaber se lahko učenci vključijo v različne interesne dejavnosti, ki pokrivajo kulturna področja:

- **Ples** pod vodstvom Tanje Korošec: Učenci, ki sodelujejo pri tej interesni dejavnosti velikokrat nastopajo na šolskih in krajevnih prireditvah, občasno pa tudi na občinskih prireditvah
- **Filmski krožek** pod vodstvom Justine Zupančič. V okviru krožka učenci vsako leto posnamejo kratek film, s katerim se predstavijo na tekmovanju Zoom v Ljubljani.
- **Dramski krožek** pod vodstvom Justine Zupančič. Dramski krožek aktivno sodeluje na šolskih prireditvah, ter se večkrat predstavi tudi na drugih prireditvah v kraju. Redno tekmujejo tudi na tekmovanjih dramskih skupin, ki jih organizira JSKD.
- **Otroški in mladinski pevski zbor** pod vodstvom Mance Černe. Otroški in mladinski pevski zbor vedno sodelujejo na vseh šolskih prireditvah, pogosto pa se vključujejo tudi v krajevne prireditve. Vsako leto se predstavijo tudi na reviji otroških in mladinskih pevskih zborov, ki jih organizira JSKD.
- **Likovni krožek** pod vodstvom Vide Ceglar. Učenci vsako leto sodelujejo na raznih likovnih natečajih, kjer so pogosto zelo uspešni. Redno pa obiščejo tudi Ex tempore v Kostanjevici na Krki.
- Otroci naše šole pa sodelujejo tudi v okviru **folklorne skupine**, ki jo izvaja Društvo upokojencev Veliki Gaber, s katerimi tudi sicer dobro sodelujemo.«

Lokalni prostor s izvrstnimi nastopi zaznamuje zlasti Glasbena šola Trebnje, ki izvaja glasbeno izobraževanje za 283 učencev iz štirih občin, od tega za 186 iz občine Trebnje. Učenci glasbene šole so z individualnimi nastopi, igranjem v komornih skupinah in orkestrih nepogrešljivi izvajalci na občinskih proslavah in praznovanjih.

Glasbena šola vsako leto svoje dosežke predstavi v izdani publikaciji in zgoščenki.

Usmeritve in ukrepi:

- *javnim zavodom s področja kulture financirati dejavnost ter posamične kulturne projekte (kot npr. Mednarodni tabor likovnih samorastnikov Trebnje, predavanja, predstavitve v KPGT),*
- *javnim zavodom s področja vzgoje in izobraževanja s sofinanciranjem dodatnih programov omogočiti izvajanje kulturnih projektov in programov (kot npr. pevski zbori, musical Mamma mia...),*

Kazalci in merila:

- *število in kvaliteta kulturnih dogodkov v organizaciji javnih zavodov,*
- *število in kvaliteta šolskih kulturnih projektov ter število učencev, ki so vključeni vanje.*

4. JAVNA KULTURNA INFRASTRUKTURA IN INVESTICIJE

Za javno kulturno infrastrukturo oz. nepremičnine v javni lasti, ki se pretežno uporabljajo za izvajanje kulturnih dejavnosti, sta v Občini Trebnje s sklepom o določitvi javne kulturne infrastrukture razglašena (Uradni list RS, št. 78/03):

* Zadržni dom Velika Loka, 8212 Velika Loka, parc. št. 1074/5 (dvorišče v izmeri 443 m², poslovna stavba v izmeri 404 m²), vpisani pri vl. št. 442. k.o. Velika Loka, zemljiškoknjižni lastnik je v deležu 40/100 KS Velika Loka;

* Zadržni dom Dobrnič, 8211 Dobrnič, parc. št. 978/5 (poslovna stavba v izmeri 300 m², dvorišče v izmeri 205 m² in gospodarsko poslopje v izmeri 120 m²), vpisani pri vl. št. 627, k.o. Dobrnič, zemljiškoknjižni lastnik je v deležu 2/3 KS Dobrnič.

Kot javna infrastruktura na področju kulture je razglašena tudi oprema v teh nepremičninah, ki služi kulturnim dejavnostim.

Javni interes na področju kulturne infrastrukture in investicij pomeni zagotavljati prostorske pogoje za izvajanje kulturnih dejavnosti, s čimer se poveča dostopnost do kulturnih vsebin.

Trenutno se kaže pomanjkanje javne kulturne infrastrukture zlasti v mestu Trebnje, ki še nima kulturnega doma z dvorano in pomožnimi prostori. Izvajalcem in obiskovalcem je na voljo najem kulturnega doma oz. dvorane v zasebni lasti, ki pa ni primerno tehnično opremljena. Del kulturnih dogodkov se odvija tudi v avli Centra za izobraževanje in kulturo Trebnje in v prostorih Knjižnice Pavla Golie Trebnje.

Organizatorji kulturnih prireditev se pogosto odločijo za mestni park, ki je zanimiva lokacija zaradi možnosti druženja obiskovalcev in vključitve gostinske in druge ponudbe. Mestni park je bil v preteklih letih prizorišče decembrskih dogodkov (krasitev novoletnih jelk, prireditve za otroke, prižig lučk, obisk Božička, Dedka Mraza...) in poletnih koncertov v organizaciji Kluba študentov in Mladinskega sveta občine Trebnje. Gotovo bo park tudi v prihodnje ostal osrednji prostor kulturnih prireditev in predstavitev na prostem, saj krepi družbeno kohezivnost in omogoča prepletanje kulturnih vsebin s turizmom, gospodarstvom, kmetijstvom in kulturno dediščino.

Pričakujemo, da bo leta 2016 načrtovana obnova prostorov za knjižnično dejavnost na lokaciji Goliev trg 1 nova pomembna pridobitev na področju javne kulturne infrastrukture.

V prihodnjih letih programskega obdobja bo občina kot nosilka javnega interesa na področju kulture skladno z višino vsakoletnih proračunskih sredstev zagotavljala prostorske pogoje za izvajanje kulturne dejavnosti in za izboljšanje dostopnosti do kulturnih vsebin.

Usmeritve in ukrepi:

- *javnim zavodom s področja kulture financirati investicije, investicijsko vzdrževanje in nakup osnovnih sredstev,*
- *javnim zavodom s področja vzgoje in izobraževanja s sofinanciranjem dodatnih programov omogočiti vključevanje otrok in mladine v kulturne projekte in programe,*
- *več nepremičnin s sklepom o razglasitvi za javno kulturno infrastrukturo nameniti ustvarjanju, izvajanju in predstavitvi kulturnih vsebin.*

Kazalci in merila:

- *število nepremičnin, ki imajo status javne kulturne infrastrukture,*
- *obseg finančnih sredstev, ki jih proračun občine namenja gradnji in vzdrževanju nepremičnin, ki so namenjene kulturnemu delovanju.*

5. VIZIJA NA PODROČJU KULTURE V OBČINI TREBNJE

Slovenska kulturna identiteta je že od 16. stoletja dalje, ko po zaslugi Primoža Trubarja Slovenci dobimo prvo knjigo v našem jeziku in tako slovenski jezik postane knjižni jezik, povezana z narodno identiteto. Poenostavljeno bi lahko rekli, da brez kulture ni Slovencev.

Nekdanja kulturna ministrica Majda Širca o kulturi kot temelju narodove zavesti: »Da je v Sloveniji kultura tako trdno usidrana v narodovo zavest - konec koncev smo edina država, ki kulturo proslavlja z državnim praznikom, himno pa izpisuje največji slovenski pesnik dr. France Prešeren – velja pripisati dejstvu, da je bila pri nas kultura dojeta in živetja širše kot pri drugih narodih: ustvarjala je samosvojost in odpornost znotraj tujih gospodarskih in političnih sistemov in obenem bila trdna podlaga za duhovni in materialni napredek Slovencev.

Položaj slovenske kulture je zagotovo specifičen; če se je pri večjih evropskih narodih kultura oblikovala vzporedno s politično in gospodarsko močjo nacije in se iz nje tudi deloma napajala, je kultura pri Slovencih od vsega začetka v njenem središču; nacija je nastajala prav iz temeljev, ki jih je tlakovala kultura. Pomembno je, da se je identiteta slovenskega naroda potrjevala s kulturo tudi po osamosvojitvi, ko se je realizirala realna politična moč, ki je bila v preteklosti zaradi zgodovinske pogojenosti odsotna«. (Vir: Revija Sinfo, november 2011)

Lokalni program kulture občine Trebnje je strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike, ki je pripravljen na podlagi veljavne zakonodaje in zavedanja o omejenosti

proračunskih virov. Analiza stanja kaže, da je razvejanost in razvitost kulturnih dejavnosti v občini na visokem nivoju. Omeniti moramo zlasti Galerijo likovnih samorastnikov Trebnje, ki se ponaša z zbirko izjemne vrednosti in dolgo tradicijo mednarodnih taborov ter številna ljubiteljska kulturna društva.

Skladno z višino vsakoletnih proračunskih sredstev bomo uresničevali zlasti naslednje cilje:

- ohranjanje slovenske kulturne in narodne identitete,
- ustvarjati pogoje za skladen razvoj kulture v lokalnem prostoru, s poudarkom na kulturni ustvarjalnosti pripadnikov romske narodnostne skupnosti,
- povezovati kulturo s turizmom, kmetijstvom in gospodarstvom,
- vzpodbujati kulturno ustvarjalnost občanov v vseh življenjskih obdobjih,
- zagotoviti prostorske pogoje in dostopnost kulturnih dobrin najširšemu krogu občanov,
- vzpodbujati kulturno večzvrstnost in raznolikost.

Lokalni program kulture se sprejema za obdobje štirih let, od leta 2015 do leta 2018 in je celovit pregled obstoječe kulturne dejavnosti, ki hkrati opredeljuje kulturne prioritete in cilje ter ukrepe za doseg le teh.

Občina Trebnje bo skupaj s partnerji - nosilci kulturnega delovanja omogočala ter vzpodbujala nadaljnji razvoj kulture na svojem območju.

7. ZAKLJUČEK

Pričujoči dokument je nastal s sodelovanjem posameznikov, ustanov in društev, ki delujejo na kulturnem področju. V neugodnih javnofinančnih pogojih, ki trajajo že vrsto let, je bistvenega pomena dopolnjevanje občinskih proračunskih sredstev z drugimi viri. To velja tako za lokalno skupnost, ki je nosilec javnega interesa kulturne politike, kot za kulturna društva.

Zaradi dolgoročnosti programskega obdobja je možno, da bo pri opredeljenih ciljih in realizaciji prišlo do odstopanj, kar bomo ugotavljali pri pripravi lokalnega programa kulture za naslednje programsko obdobje po letu 2018.